

Άγιοι Αθανάσιος και Κύριλλος Πατριάρχες Αλεξανδρείας 18 Ιανουαρίου

Του Α. Βασιλείου

Ο Άγιος Αθανάσιος, τον οποίον «όντως μέγαν διδάσκαλον μετά τους αποστόλους ευμοίρησεν (κατέχει) η του Χριστού Εκκλησία», όπως ορθώς αποφαίνεται ο υμνωδός, διεκρίθη για τους υπέρ της ορθοδόξου πίστεως αγώνες του κατά της αιρέσεως του Αρείου.

Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια κατά το έτος 295, κατέγινε με επιμέλεια στη μελέτη της Αγίας Γραφής και όλων των μέχρι της εποχής εκείνης θεολογικών βιβλίων, χωρίς να υστερήσει και υπό άποψη φιλοσοφικής μορφώσεως.

Και «ως επόθει, του Παρακλήτου η χάρις εκ παθών κεκαθαρμένη ευρούσα την ψυχήν του διαδήλους (= φανέρας) εν αυτής ενεργείας δείκνυσι, και τηλαυγή (εκπέμποντα μακράν το φως) φωστήρα τω κόσμω τίθησι' τούτον. Διότι «θεικώ ζήλω σφοδρώ πυρπολουμένους» ο άγιος Αθανάσιος, ανεδείχθη στην Α' εν Νικαία Οικουμενικήν Σύνοδον, όπου έλαβε μέρος, συνοδεύσας ως διάκονος της εν Αλεξανδρεία Αλέξανδρον, ο σπουδαιότερος αγωνιστής κατά της αιρέσεως του Αρείου, αφού κήρυξε το «ομοούσιον» σε αντίκρουση της διδασκαλίας του Αρείου, που παραδεχόταν τον Υιόν κτίσμα το οποίο δημιουργήθηκε σε ορισμένο χρόνο και όχι άναρχον και άκτιστον. Αλλά και κατόπιν «εκ προνοίας θείας», διεδέχθη στο θρόνο της Αλεξανδρείας τον Απρίλιον του έτους 323 τον γηραιόν Αλέξανδρον διά της ψήφου του κλήρου και ολοκλήρου του λαού, δεν έπαυσε μέχρι του θανάτου τον αγώνα κατά των Αρειανών «λόγοις και γράμμασι την ποικίλην πλάνην εξορίζων (εκδιώκων) σοφαίς αποδείξεσιν εκ της οικουμένης» και «τους πεπλανημένους ποδηγετών (οδηγών) και επιστρέφων προς τον όντως Θεόν».

Οι Αρειανοί δεν εδίστασαν να χρησιμοποιήσουν εναντίον του τις πλέον κακοήθεις συκοφαντίες, αξιαιτίας των οποίων με

την επέμβαση του αυτοκράτορα, που παρασύρθηκε από τις μηχανορραφίες των, ο Μέγας Αθανάσιος, «προκινδυνεύων της πίστεως ως ποιμήν αληθινός», καθαιρέθηκε και εξορίσθηκε πέτε φορές και από τα 46 έτη της αρχιερατίας του πέρασε περισσότερα από δέκα χρόνια στην εξορία. Παρόλας όμως αυτές τις διώξεις ουδέποτε εκλονίσθη, μολονότι ήλθαν στιγμές, κατά τις οποίες ολόκληρος ο χριστιανικός κόσμος φαινόταν αντίθετος προς αυτόν, «έως (μέχρις ότου) την πλάνην εξόρισε Αρείου την άθεον», «και την ποιμήνην της αυτού ασεβείας» διέσωσε. Είναι πράγματι θαυμαστό, ότι εύρισκε χρόνον και για συγγραφική εργασία, ιδίως εναντίον των Αρειανών.

Έτσι αγωνίσθηκε και πέθανε στις 2 Μαΐου 373 σε ηλικία 78 ετών. Για τους υπέρ της πίστεως αγώνες του εκ παραλλήλου προς τον υποδειγματικόν βίον του, ως ζώσαν έκφραση και ερμηνεία της ορθής πίστεως, ονομάσθηκε Μέγας και «αθάνατον εκτήσω (απέκτησε) τη μνήμη εις του αιώνας».

Δικαίως ο υμνωδός της Εκκλησίας λέγει περί αυτού στο ακόλουθο δίστιχο:

«Αθανάσιον και θανόντα ζην λέγω,
Οι γαρ δίκαιοι ζώσι και τεθνηκότες».

Ζει στη συνείδηση των πιστών όχι μόνο ως μαχητής υπέρ της ορθοδόξου πίστεως και υπόδειγμα εναρέτου ανδρός, αλλά και δια των συγγραμμάτων του, τα οποία περιέχουν τη γνησία και αυθεντική διδασκαλία της Εκκλησίας.

Πλησίον του μεγάλου Αθανασίου στέκει ο δεύτερος εκ των συνεορταζομένων με αυτόν, άγιος Κύριλλος, ο οποίος διέτύπωσε την ορθόδοξη θέση έναντι της αιρετικής δοξασίας του Νεστορίου, «ζήλου και παρρησίας έμπλεως (πλήρης)» όπως λέγει ο υμνογράφος.

Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια το 370 από